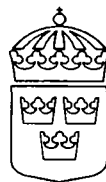

Jordbruksutskottets yttrande

1991/92:JoU8y

FN:s konferens Miljö och utveckling m.m.

1991/92
JoU8y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 10 mars 1992 berett jordbruksutskottet tillfälle att avge yttrande över vissa under den allmänna motionstiden 1992 väckta motioner om FN:s konferens Miljö och utveckling (UNCED), om Sverige och den västeuropeiska integrationen och om Östersjöns miljö.

I yttrandet behandlar jordbruksutskottet följande motioner:

1991/92:U402 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) vari yrkas

17. att riksdagen begär att regeringen vid UNCED-konferensen aktivt arbetar för att militära resurser används för att rädda och återställa miljön i enlighet med förslagen i FN-studien och motionen.

1991/92:U603 av Margareta Viklund (kds) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om FN:s miljökonferens i Rio 1992.

1991/92:U627 av Karin Pilsäter (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Sveriges ansvar för ett aktivt agerande i samband med UNCED.

1991/92:Jo612 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett avtal till skydd för klimatet,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förhandlingar om en skogskonvention,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Agenda 21,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör redovisa en samlad strategi för ett offensivt miljöarbete inom EES och inför ett EG-medlemskap under 1992,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör redovisa på vilka områden som Sverige bör begära undantag från EG:s regler i avvaktan på att de senare blir strängare,

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör verka för att den s.k. substitutionsprincipen omsätts i lag inom EG,

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Sverige bör föra fram kravet på ökad användning av miljöavgifter/skatter inom EG och att svenska ej bör sänkas i avvaktan på resultat i förhandlingar med EG,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvecklingen av samarbetet för att återställa Östersjöns miljö.

Utskottet

FN:s konferens Miljö och utveckling

Den socialdemokratiska partimotionen Jo612 behandlar ett antal frågor inför FN:s konferens Miljö och utveckling i Rio de Janeiro i juni 1992. Ett avtal till skydd för klimatet tas upp i motionens yrkande 5. I avtalet måste som ett första steg ingå ett bindande åtagande om att industriländernas samlade utsläpp av koldioxid år 2000 skall stabiliseras på 1990 års nivå och att ett system måste utarbetas för hur de fortsatta förhandlingarna skall drivas vidare med sikte på reduktion av utsläpp av alla s.k. växthusgaser. I förhandlingarna inför den principdeklaration för skydd av världens skogar som torde komma att antas vid konferensen bör Sverige enligt motionens yrkande 7 verka för att deklarationen dels behandlar skogsfrågorna kraftfullt, dels utformas så att reella förhandlingar om en konvention på området kan inledas efter konferensen. Inom ramen för den s.k. Agenda 21, dvs. ett handlingsprogram fram till och in i 2000-talet, bör även sektorsfrågorna, t.ex. energi och trafik, föras in i det globala arbetet. Även frågan om uppföljningen i skilda länder av uttalandena från det gemensamma miljö- och trafikministermötet (den europeiska transportministerkonferensen och OECD år 1989) bör tas upp i detta sammanhang (yrkande 8). Enligt partimotion U402 (s) yrkande 17 bör regeringen vid UNCED-konferensen arbeta för att militära resurser aktivt används för att rädda och återställa miljön i enlighet med de förslag som har framlagts av en FN-studie under svenskt ordförandeskap. Vikten av att kvinnors erfarenheter när det gäller att utnyttja miljön för sin egen och familjens överlevnad tas till vara vid konferensen betonas i motion U603 (kds) yrkande 2. Sveriges ansvar för ett aktivt agerande i samband med UNCED-konferensen framhålls i motion U627 (fp) yrkande 1.

Våren 1991 uttalade riksdagen som sin mening att UNCED-konferensen bl.a. bör anta bindande konventioner om klimatförändringar, om biologisk mångfald och om skogsvård. Det konstaterades även att Sverige aktivt deltar i utarbetandet av dessa konventioner (prop. 1990/91:90, JoU30, rskr. 338). I årets budgetproposition,

bilaga 15, redogör miljöministern för det arbete som pågår inför konferensen. I den särskilda kommitté, nationalkommittén (ME 1990:01) för förberedelser inför UNCED, som tillkallats av regeringen, ingår representanter för bl.a. riksdagspartierna. De internationella förhandlingarna leds av en förberedande kommitté som är öppen för alla stater. Parallellt härmed arbetar särskilda förhandlingskommittéer med konventioner om bl.a. klimatfrågan. Förhandlingarna på detta område är inriktade mot en ramkonvention om klimatfrågor i syfte att begränsa utsläppen av växthusgaser, bl.a. koldioxid. Avsikten är att konventionen skall kunna öppnas för undertecknande vid UNCED. Ett samlat handlingsprogram för nationella och internationella miljöåtaganden under detta och in i nästa århundrade, den s.k. Agenda 21, är även föremål för förhandlingar. I handlingsprogrammet ingår bl.a. markvård och skogsvård, och i arbetet diskuteras även möjligheterna att inleda förhandlingar om en internationell överenskommelse om förvaltning och utnyttjande av jordens skogstillgångar. Som utskottet konstaterade våren 1991 har från svensk sida bedrivits ett aktivt arbete att få till stånd en sådan konvention. Trots att frågan har visat sig kontroversiell har begreppet "ett varaktigt hållbart skogsbruk" fått stort genomslag i debatten. Sverige fortsätter sitt arbete för att beslut om en internationell skogskonvention kommer att fattas vid UNCED. Slutligen bör framhållas att Sverige har tagit initiativet till att söka anordna en världskonferens om trafik- och miljöfrågor i FN:s regi. Ett beslut härom skulle enligt miljöministern kunna fattas vid UNCED. Sammanfattningsvis kan konstateras att det svenska förberedelsearbetet bedrivs med sikte på att Sverige kraftfullt skall medverka till att FN-konferensen blir en framgång för det multilaterala miljö-samarbetet inom FN:s ram och i linje med de övergripande målen för den svenska miljöpolitiken. Det anförda innebär att något särskilt uttalande med anledning av motionerna Jo612 yrkandena 5, 7 och 8 och U627 yrkande 1 inte kan anses påkallat.

Som anförs i motion U402 förbättras det internationella läget och minskar risken för ett globalt krig, samtidigt som andra hot mot mänsklighetens överlevnad, och då framför allt det internationella miljöläget, snabbt ökar. Den FN-studie för tillvaratagande för miljö-satsningar av de resurser som i dag används inom det militära området och som kommer att framläggas vid UNCED innehåller förslag om omfördelning av teknik, forskning, kunskap, organisation och produktion. Utskottet anser att studien mycket väl kan komma att utgöra grund för en överföring av sådana resurser till miljöområdet och förutsätter att Sverige även på detta område aktivt kommer att medverka i det internationella arbetet. Något särskilt uttalande härom finner utskottet emellertid inte påkallat och föreslår att motionens yrkande 17 lämnas utan någon vidare åtgärd.

Utskottet kan konstatera att Sverige sedan länge aktivt verkar för att synliggöra kvinnors roll i samhällsutvecklingen och för att kvinnofrågorna uppmärksammas även internationellt. Detta gäller inte minst inom ramen för biståndsarbetet och i det multilaterala arbetet inom FN. På senare år kan noteras en ökad medvetenhet hos flera FN-organ

om betydelsen av att främja kvinnors roll i hela utvecklingsprocessen. Utskottet utgår från att regeringen även framdeles driver dessa frågor i lämpliga fora och är därför inte berett att särskilt tillmötesgå motion U603 yrkande 2. Motionsyrkandet torde kunna tillgodoses utan någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Sverige och den västeuropeiska integrationen

I motion Jo612 (s) konstateras att EES-avtalet och ett EG-medlemskap innebär nya förutsättningar för miljöarbetet. För att Sverige skall kunna fortsätta en offensiv miljöpolitik behövs en samlad strategi som utgår från dessa förutsättningar. Närmandet till EG får inte bli en fråga om ensidig anpassning från Sveriges sida till EG:s regelverk. Redan nu måste insatserna för att påverka EG:s miljöpolitik förstärkas, och regeringen bör under år 1992 redovisa en samlad strategi härför (yrkande 9). Vidare bör regeringen redovisa på vilka områden Sverige bör begära undantag från EG:s regler i avvaktan på att de senare blir strängare (yrkande 10). Regeringen bör även verka för att den s.k. substitutionsprincipen omsätts i lag inom EG (yrkande 11). I EG-kommissionens studie av miljökonsekvenserna av den inre marknaden som redovisades hösten 1989 framhölls att sambandet mellan tillväxt och ökad miljöbelastning måste brytas, bl.a. med hjälp av miljöavgifter. Sverige bör i sina förhandlingar med EG föra fram kravet på ökad användning av miljöavgifter/skatter inom EG. I avvaktan på resultatet av förhandlingarna bör inte några svenska miljörelaterade skatter eller avgifter sänkas (yrkande 12).

En allmän utgångspunkt för miljöområdet är att Sverige skall uppfylla de kravnivåer som EG:s regler innehåller. Generellt kan sägas att på de områden som regleras såväl av EG:s bestämmelser som av den svenska miljölagstiftningen de svenska bestämmelserna redan i praktiken uppfyller EG:s kravnivåer. I sammanhaget bör påpekas att de nu aktuella reglerna i huvudsak har status som rådsdirektiv, vilka är bindande för medlemsstaterna i fråga om det resultat som skall uppnås vid en viss tidpunkt. Medlemsstaterna får däremot välja form och metod för att uppnå resultatet.

När det gäller EG:s miljöpolitik bör inledningsvis framhållas att varje land har rätt att införa strängare miljöskyddsregler än de gemensamt beslutade, så länge de är förenliga med Romfördraget i övrigt. Genom den s.k. Maastrichtöverenskommelsen (unionsfördraget) i december 1991 föreslås miljöintressena bli förstärkta genom att Romfördragets artikel om gemenskapens mål utvidgas till att innefatta bl.a. en långsiktigt hållbar utveckling utan inflation, respekt för miljökraven samt livskvalitet. Den s.k. subsidiaritetsprincipen fastslås på ett sätt som ger den allmän giltighet inom gemenskapens verksamhetsområde, vilket innebär att gemensamma åtgärder skall vidtas endast om sådana åtgärder ger bättre resultat än åtgärder av individuella medlemsstater. Enhetsaktens miljökapitel utvidgas och revideras. En nyinförd passus behandlar åtgärder på internationell nivå för att komma till rätta med globala och regionala miljöproblem. En bestämmelse införs om en hög

miljöskyddsnivå och att hänsyn tas till de skiftande förhållandena i olika delar och regioner av gemenskapen. Politiken på miljöområdet skall bygga på principerna om förebyggande åtgärder, åtgärder vid källan och förorenarens ansvar. Miljöskyddskraven skall integreras i definitionen och i genomförandet av EG:s politik på övriga områden. Vidare införs en bestämmelse om att EG:s harmoniseringsåtgärder skall föreses med undantagsklausuler för att möjliggöra för medlemsstaterna att vidta provisoriska åtgärder av icke-ekonomiska miljöskäl. Enhetsaktens bestämmelser om att miljöpolitiken skall grundas på vetenskapligt och tekniskt tillgängliga fakta och ta hänsyn till skilda förhållanden m.m. återkommer i unionsfördraget. Likaså återkommer den bestämmelse som medger medlemsstaterna att behålla resp. införa strängare miljökrav än dem som beslutats av gemenskapen. De måste emellertid vara förenliga med fördraget i övrigt och, vilket är ett tillägg, notificeras med kommissionen. Det har visat sig förekomma åtskilliga brister i efterlevnaden av EG:s miljöregler. Nu införs en möjlighet för domstolen att besluta om sanktioner genom att bötfälla ett land som inte har vidtagit erforderliga åtgärder för att rätta sig efter domstolens utslag.

Romfördragets artiklar om förbud mot vissa handelshinder och om undantag från förbudet kan påverka Sveriges möjligheter till egna bestämmelser på miljöområdet. Undantag utgör åtgärder som motive-ras av hänsyn till bl.a. skydd för allmän hälsa, djur eller växter eller allmän ordning och säkerhet. I EG-domstolens praxis har det visat sig att t.ex. skydd för miljön kan utgöra sådana tvingande nationella hänsyn som medger hinder för varors fria rörlighet, i den mån åtgärderna inte är diskriminerande.

Den överenskommelse om ett EES-avtal som träffades i oktober 1991 omfattar EG:s inre marknad samt utvecklar och breddar samarbetet även på angränsande områden, t.ex. miljöpolitiken. I relationen EG—EFTA motsvarar EES-avtalet Romfördraget. Avtalet innehåller således dels den generella skyddsklausulen om rätt att under vissa förhållanden temporärt göra avsteg från avtalets regler, dels de tre principerna om förebyggande åtgärder, åtgärder vid källan och förorenarens ansvar. Likaså skall krav på miljöskydd ingå i de avtalslutande parternas övriga politik.

I syfte att etablera ett samordnande regelverk innebär EES-avtalet också att EFTA-länderna skall tillämpa EG:s regler på bl.a. områdena miljökonsekvensbedömningar, tillgång till miljöinformation, utsläpp till luften av svavel, bly och kväve samt utsläpp från stora förbränningsanläggningar och kommunala anläggningar för avfallsförbränning samt avfall, inkl. gränsöverskridande transporter. Vad gäller dessa regler är det i princip ingenting som hindrar att Sverige har eller inför strängare miljöskyddsåtgärder.

Betydande framsteg har på senare år gjorts i det miljöpolitiska arbetet inom EG, och miljölagstiftningen är numera en mycket viktig del av EG:s rättssystem. Detta visar sig inte minst genom de skärpningar av Romfördraget som föreslagits i den s.k. Maastrichtöverenskommelsen och som utskottet har redogjort för ovan. För ministerrådet

beslut i miljöfrågor skall som huvudregel gälla att rådet fattar sina beslut med kvalificerad majoritet i stället för som hittills i enhällighet. Kommissionen har i dagarna presenterat en femte aktionsplan för miljön som är avsedd att gälla för återstoden av 1900-talet. I planen föreslår kommissionen att tre nya institutioner inrättas. En konsultativ församling skall bildas med representanter för fackliga organisationer, företag, konsumenter och berörda organisationer och myndigheter. Vidare skall en församling, bestående av representanter för kommissionen och nationella miljömyndigheter inrättas bl.a. för att följa miljöpolitiken. Slutligen skall tjänstemän på generaldirektörsnivå från medlemsländerna och kommissionen bilda en grupp bl.a. för att utbyta synpunkter på miljöpolitiken och på vidtagna åtgärder. Genom EES-avtalet skapas nya möjligheter för ett intensifierat miljösamarbete, och Sverige erhåller en plattform för att påverka den framtida gemensamma miljöpolitiken i Västeuropa. Sverige och övriga EFTA-länder kommer vidare att samarbeta med EG på en rad miljöområden såsom miljöavgifter, framtagande av aktionsprogram på miljöområdet samt samråd inför internationella förhandlingar. Det bör tilläggas att enligt EES-avtalet kommer Sverige och de övriga EFTA-länderna att delta i EG:s hela ramforskningsprogram, i vilket miljöforskningen ingår som en del.

Med anledning av motion Jo612 yrkande 9 vill utskottet erinra om att inom regeringskansliet pågår ett intensivt arbete med de förslag om lagändringar som kan bli aktuella i samband med den till maj 1992 aviserade propositionen om ett EES-avtal. Enligt vad utskottet erfarit kommer förslag om lagändringar på miljöområdet att föreläggas riksdagen under hösten 1992. Utskottet förutsätter härvid att regeringen i detta arbete fullföljer den målsättning som slogs fast i riksdagens beslut våren 1991 om miljöpolitiken (prop. 1990/91:90, JoU30, rskr. 338) och vill erinra om att det i regeringsförklaringen uttalades att Sverige i förhandlingarna om svenskt medlemskap i EG skall utgå från att högsta tillämpade ambitionsnivå skall gälla på miljöområdet. Med det nu anförda finner utskottet syftet med motion Jo612 yrkande 9 i allt väsentligt tillgodosett. Motionsyrkandet bör inte medföra någon riksdagens vidare åtgärd.

Utskottet kan konstatera att Sverige i förhandlingarna om ett EES-avtal har lyckats få gehör för principen att de högre skyddsnivåerna på miljöområdet skall bibehållas tills vidare. Utskottet förutsätter att denna princip kommer att beaktas även i kommande förhandlingar om ett medlemskap i EG. Utskottet finner i allt väsentligt syftet med motion Jo612 yrkande 10 tillgodosett utan något särskilt uttalande av den innebörd som föreslås i motionen. Motionsyrkandet bör inte medföra någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida.

Under en följd av år har utskottet betonat den roll en skärpt kemikaliekontroll spelar för ett framgångsrikt miljöarbete och framhållit det internationella samarbetets avgörande betydelse för en effektiv kemikaliekontroll. Utskottet har även uttryckt sin tillfredsställelse med det arbete kemikalieinspektionen utför på det internationella planet. Av EES-avtalet framgår att parterna är eniga om syftet att

EFTA-länderna skall acceptera EG:s regler om klassificering och märkning av farliga kemikalier så som de kommer att vara utformade den 1 januari 1995. Skulle Sverige eller något annat EFTA-land då finna att EG:s regler inte kan godtas föreligger inte skyldighet för landet i fråga att tillämpa dessa regler. Detta innebär emellertid att landet kommer att stå utanför samarbetet i denna del såvida man inte kommer överens om en annan ordning. Utskottet förutsätter att Sverige även i internationella sammanhang kommer att fortsätta sitt aktiva arbete på kemikaliekontrollens område, t.ex. vad gäller substitutionsprincipen. Utskottet är emellertid inte berett att föreslå något särskilt uttalande härom och avstyrker således motion Jo612 yrkande 11.

Enligt vad utskottet erfarit är EG:s ministerråd numera av den uppfattningen att ekonomiska styrmedel bör spela en större roll i miljöpolitiken. Inom kommissionen pågår arbete med ett formellt förslag om energi/koldioxidskatt, och avsikten är att förslaget skall presenteras senast i maj 1992. Även frågor om beskattning av elproduktion och energikrävande industri är föremål för överväganden. Kommissionen diskuterar också frågan om införande av avgifter och skatter på bl.a. avfall, avloppsvatten och handelsgödsel. Inom EFTA är Sverige pådrivande när det gäller ökad användning av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. En arbetsgrupp inom EFTA har kontakter med EG för bl.a. kunskapsutbyte på området. Det saknas således anledning till något särskilt uttalande av den innebörd som föreslås i motion Jo612 yrkande 12. Motionsyrkandet avstyrks.

Östersjöns miljö

I september 1990 enades länderna kring Östersjön om att gemensamt arbeta fram en plan för hur Östersjöns miljö skall återställas och hur detta arbete skall finansieras. Enligt motion Jo612 (s) yrkande 13 måste Sverige vara pådrivande för att utveckla och fullfölja dessa ambitioner.

Som anförs i motionen beslöts vid den s.k. Ronnebykonferensen år 1990 att ett åtgärdsprogram för att återställa Östersjön i ekologisk balans skulle tas fram. Sverige var tillsammans med Polen initiativtagare till konferensen. Utskottet har erfarit att arbetet pågår i enlighet med de direktiv som lades fram vid konferensen med undantag av den exakta tidpunkten för färdigställande av själva rapporten. Arbetet beräknas vara slutfört till den 8 och 9 april 1992 då miljöministrarna kommer att underteckna en deklaration om åtgärdsprogrammet. I arbetet deltar samtliga berörda länder. Åtgärder i såväl Sverige som övriga länder ingår i programmet. I programmet redovisas varje lands föroreningskällor uppdelade efter de områden i Östersjön som påverkas. Som miljöministern framhåller i budgetpropositionens bilaga 15 är en förutsättning för att åtgärder skall kunna påbörjas under år 1993, i enlighet med regeringschefernas beslut, att projekteringsarbeten påbörjas snarast. Av miljöministrarnas uttalanden framgår även att de insatser som inletts på miljöområdet när det gäller Öst- och Centraleuropa och som främst avser Östersjön kommer att fortsätta i

än högre grad än hittills. Med anledning av bl.a. Östersjöns miljösituation konstaterade utskottet våren 1991 (prop. 1990/91:90, JoU30, rskr. 338) att ett konsekvent och målmedvetet arbete måste göras för att minska dagens hot mot våra hav, i nära samarbete med övriga strandstater. Som ett led i detta aktiva arbete framhöll utskottet bl.a. det nu aktuella åtgärdsprogrammet. Utskottet ansåg att det multilaterala miljösamarbetet i Östersjöområdet bör ha sin bas i Helsingforskommissionen men att det knappast kan vara riksdagens uppgift att i detalj reglera hur verksamheten inom kommissionen skall utformas och hur de enskilda staterna skall genomföra de överenskommelser som träffas inom kommissionen. Utskottet vill erinra om att regeringen i årets budgetproposition föreslår att medel avsätts för insatser till följd av programmet under utrikesdepartementets anslag för samarbete med Central- och Östeuropa (bilaga 4). Mark- och planministern har vidare tagit initiativ till en konferens i Karlskrona i augusti i år. Konferensen skall inleda ett större tvärvetenskapligt projekt vid Östersjöinstitutet. I projektet kommer bl.a. att studeras frågor om utveckling av transporter och kommunikationer, energi- och miljöfrågor samt strandförhållandena runt Östersjön. För ändamålet har regeringen avsatt 325 000 kr. Det nu anförda innebär att utskottet inte finner anledning till något särskilt uttalande med den inriktning som föreslås i motion Jo612 yrkande 13.

Stockholm den 19 mars 1992

På jordbruksutskottets vägnar

Göran Persson

I beslutet har deltagit: Göran Persson (s), Ivar Virgin (m), Ingvar Eriksson (m), Inga-Britt Johansson (s), Lennart Brunander (c), Åke Selberg (s), Mona Saint Cyr (m), Inge Carlsson (s), Dan Ericsson i Kolmården (kds), Christer Windén (nyd), Kaj Larsson (s), Carl G Nilsson (m), Sinikka Bohlin (s), Lena Klevenås (s) och Lennart Fremling (fp).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Annika Åhnberg (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande mening

Göran Persson, Inga-Britt Johansson, Åke Selberg, Inge Carlsson, Kaj Larsson, Sinikka Bohlin och Lena Klevenås (alla s) anför:

Som anförts i motion Jo612 har Sverige varit pådrivande i arbetet för att UNCED skall kunna anta en konvention till skydd för klimatet. Ett bindande avtal på området kan bli den enskilt viktigaste teknikdrivan-

de faktorn för en internationell utveckling av förnybara energikällor, bränslesnåla motorer m.m. och en betydelsefull signal till såväl regeringar som industrier. I en sådan konvention måste som ett första steg ingå ett bindande åtagande om att industriländernas samlade utsläpp av koldioxid år 2000 skall stabiliseras på 1990 års nivå. Konventionen bör även innehålla ett system för hur de fortsatta förhandlingarna skall drivas vidare med sikte på reduktion av utsläpp av alla s.k. växthusgaserna. Sverige har även arbetat aktivt för EG:s och EFTA:s gemensamma åtagande att stabilisera koldioxidutsläppen. Vi utgår från att regeringen driver på så att det beslut som i november 1990 fattades gemensamt av EG och EFTA kan säkerställas. Detta bör ges regeringen till känna och utskottet borde således ha tillstyrkt motionens yrkande 5.

Beklagligt nog har det hittills inte visat sig möjligt att få till stånd en konvention om skydd av världens skogar. I stället kommer UNCED att med all sannolikhet anta en principdeklaration härom. Regeringen bör verka för att denna deklaration dels behandlar skogsfrågorna kraftfullt, dels utformas så att reella förhandlingar om en konvention kan inledas efter konferensen. Utskottet borde ha tillstyrkt motion Jo612 yrkande 7 om ett tillkännagivande av denna innebörd.

Agenda 21, dvs. ett handlingsprogram fram till och in i 2000-talet, kan enligt vår mening visa sig vara en effektiv form för rekommendationer om åtgärder och om fortsatta internationella förhandlingar på miljöområdet. Programmet måste innehålla den förebyggande miljöpolitiken och hur hänsyn till miljön skall påverka alla områden av regeringarnas politik. Sverige har länge krävt att de s.k. sektorsfrågorna, t.ex. energi och trafik, skall föras in i det globala miljöarbetet. Inom ramen för den europeiska transportministerkonferensen och OECD år 1989 lyftes på svenskt initiativ frågan om transporternas miljöpåverkan fram. Den problematiken bör nu föras upp på global nivå. Därutöver bör regeringen ta upp frågan om hur uttalandena från det gemensamma miljö- och trafikministermötet har följts upp i olika länder. Även detta bör ges regeringen till känna och utskottet borde således ha tillstyrkt motion Jo612 yrkande 8.

Sammanfattningsvis innebär det ovan anförda att vi anser att utskottet borde ha tillstyrkt även motion U627 yrkande 1 om Sveriges ansvar för ett aktivt deltagande i samband med UNCED.

Som anføres i motion U402 förbättras det internationella läget och minskar risken för ett globalt krig, samtidigt som andra hot mot mänsklighetens överlevnad, och då framför allt det internationella miljöläget, snabbt ökar. Under svenskt ordförandeskap har en FN-studie för tillvaratagande för miljöåtgärder av de resurser som i dag används inom det militära området genomförts. Studiens enhälliga förslag om omfördelning av teknik, forskning, kunskap, organisation och produktion kommer att framläggas vid UNCED. Vi anser att regeringen dels aktivt bör verka för att förslagen antas vid FN:s miljökonferens, dels genomför de nationella förslag som föreslås i studien. Utskottet borde ha tillstyrkt motionens yrkande 17 att ge det nu anförda regeringen till känna.

Europaintegrationen, rätt skött, kan innebära en stor möjlighet för utvecklingen mot en bättre miljö. Om många länder samtidigt tillämpar höga miljökrav kan utsläpp och negativ miljöpåverkan minska samtidigt som konkurrensen inte snedvrids. Ett svenskt medlemskap i EG måste därför innebära en skärpning av miljöambitionerna. Sverige måste gå före och hävda sådana krav. Progressiva miljökrav i våra förhandlingar med EG är avgörande för vilken attityd som en stor del av den svenska opinionen kommer att inta till ett EG-medlemskap.

Regeringen har inte redovisat någon heltäckande strategi för hur det miljöpolitiska arbetet skall drivas under ett EES-avtal och vid ett eventuellt medlemskap i EG. Sverige måste självklart ha denna framförhållning. I motion Jo612 framhålls att en sådan strategi måste utarbetas under år 1992. Utskottet borde således ha tillstyrkt motionens yrkande 9 att detta bör ges regeringen till känna.

I förslaget till EES-avtal har enighet uppnåtts om att undantag medges på några för miljöpolitiken centrala områden. Vi kräver i motion Jo612 att regeringen redan nu, eftersom förhandlingarna om medlemskap i praktiken har startat, redovisar på vilka områden som Sverige skall begära undantag från EG:s regler i avvaktan på att dessa blir strängare. Hittills har regeringen lagt tonvikten på medlemskapets eventuella ekonomisk-politiska konsekvenser. Regeringen måste skyndsamt redovisa en lista över vilka ämnen eller områden för vilka Sverige tills vidare måste begära undantag från EG:s regler. Utskottet borde således ha tillstyrkt motionens yrkande 10 att detta bör ges regeringen till känna.

Sverige har med framgång drivit kemikaliefrågorna inom EG, bl.a. i form av en bilateral arbetsgrupp mellan EG-kommissionen och Sverige. Det synsätt som sedan länge varit gällande i vårt land, bl.a. riskvärderingen, synen på tillverkarens ansvar m.m., kommer numera alltmer till uttryck i EG:s arbete. Nästa steg bör vara att principen om att byta ut skadliga ämnen mot sådana som är mindre skadliga, den s.k. substitutionsprincipen, införs i hela Västeuropa. Sverige bör verka för att denna princip på lämpligt sätt förs in i EG:s regelverk. Utskottet borde således ha tillstyrkt motion Jo612 yrkande 11 att detta bör ges regeringen till känna.

Regeringen och enskilda ledamöter i regeringen har på olika sätt tagit EG till intäkt för att sänka skatter och avgifter. Inriktningen har lagts fram utan analys av de konsekvenser detta skulle få för såväl välfärds- som miljöpolitiken. I motion Jo612 konstateras att Sverige har kommit längst i världen med att införa miljöpolitiskt relaterade avgifter. Sverige har i flera sammanhang förts fram som en förebild. Regeringens avsiktsförklaringar, bl.a. i propositioner, har skapat osäkerhet och delvis underminerat argumentationen för de medlemsländer inom EG som vill driva på den miljöpolitiska utvecklingen, bl.a. genom införande av avgifter. I motion Jo612 anför vi att Sverige i förhandlingarna med EG bör föra fram kravet på ökad användning av miljöavgifter/skatter inom EG, och att några svenska miljörelaterade

skatter eller avgifter inte bör sänkas i avvaktan på resultat i förhandlingarna med EG. Utskottet borde således ha tillstyrkt motionens yrkande 12 att detta bör ges regeringen till känna.

1991/92:JoU8y

Meningsyttring av suppleant

Meningsyttring får avges av suppleant från Vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Annika Åhnberg (v) anför:

Enligt min mening bör ett avtal till skydd för klimatet som första steg innebära dels ett bindande åtagande om att industriländernas samlade utsläpp av koldioxid år 2000 skall stabiliseras på 1990 års nivå, dels att ett system utarbetas för hur de fortsatta förhandlingarna skall drivas vidare med sikte på reduktion av utsläpp av alla s.k. växthusgaser. I förhandlingarna om en skogskonvention bör Sverige verka för att en eventuell principdeklaration dels behandlar skogsfrågorna kraftfullt, dels utformas så att reella förhandlingar om en konvention kan inledas efter konferensen. Inom ramen för Agenda 21 bör även sektorsfrågorna, t.ex. energi och trafik, föras in i det globala arbetet, och regeringen bör ta upp frågan om uppföljningen i skilda länder av uttalandena från det gemensamma miljö- och trafikministermötet vid den europeiska transportministerkonferensen och OECD år 1989. Vid FN-konferensen bör regeringen aktivt arbeta för att militära resurser som teknik, forskning, kunskap, organisation och produktion används för att rädda och återställa miljön i enlighet med förslagen i FN-studien.

Jag ansluter mig således till synpunkterna i motionerna Jo612 yrkandena 5, 7 och 8 och U402 yrkande 17.

Vänsterpartiet, som anser att Sverige inte bör bli medlem i EG, delar emellertid uppfattningen i motion Jo612 yrkandena 9, 10, 11 och 12 om en fortsatt hög ambitionsnivå från Sveriges sida vad avser det europeiska samarbetet på miljöns område.

